

Folketingets Kulturudvalg
Christiansborg
1240 København K

Den 19. marts 2025

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 53 (Alm. del), som Folketingets Kulturudvalg har stillet til ministeren for grøn trepart den 19. november 2024. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Søren Espersen (DD).

Spørgsmål nr. 53 (Alm. del) fra Folketingets Kulturudvalg

Vil ministeren redegøre for om landbrugsarealer omfattet af den grønne trepartsaftale af 18. november 2024, og som i de kommende år skal omdannes til lavbundslande eller hvor der skal plantes skov, forud for omdannelsen skal undersøges for arkæologiske spor, så sådanne uomstørlige spor fra fortiden og vore forfædre ikke ødelægges eller går tabt, når landbrugsjorden enten oversvømmes eller overgår til skov? Vil ministeren endvidere give et estimat på, hvad sådanne arkæologiske forundersøgelser i givet fald vil koste, og hvem der skal betale?

Svar

Indsatserne for udtagning af lavbundslande og skovrejsning, som følge af *Aftale om Implementering af et Grønt Danmark*, er implementeret i en række ordninger som administreres af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) samt Naturstyrelsen (NST). Jeg har derfor forelagt spørgsmålet til SGAV, som oplyser følgende:

”Rammerne for sikring og beskyttelse af fortidsminder og arkæologiske levn ifm. den fysiske planlægning og forberedelse af jordarbejder følger af museumslovens kapitel 8. Projektinitiering og etablering af lavbunds- og skovrejsningsprojekter¹ skal derfor i udgangspunktet følge nedenstående tilgang med inddragelse af det lokale museum med arkæologisk ansvar og Slots- og Kulturstyrelsen:

1. Arkæologisk udtalelse og arkivarisk kontrol

Det lokale museum med arkæologisk ansvar udarbejder en udtalelse om, hvorvidt der er væsentlige fortidsminder på et givent, ønsket projektareal. Udtalelsen indeholder en arkivarisk kontrol, der bygger på kendt viden, dvs. museets generelle viden om de lokale forhold og tidligere registreringer af arkæologiske fund i området. Alle projekter er underlagt den arkivariske kontrol, og på den baggrund vurderer museet, om det er nødvendigt, at foretage en fysisk forundersøgelse for at give en udtalelse (trin 2).

¹ Lavbunds- og skovrejsningsprojekter gennemføres bl.a. igennem en række ordninger, som administreres af SGAV og NST: klima-lavbundsprojekter (NST), tilskudsordning til vand- og klimaprojekter (SGAV), klima-lavbundsordningen (SGAV), statslig skovrejsning (NST) og tilskudsordning til privat skovrejsning (SGAV).

Udgifter til dette arbejde afholdes af det lokale statsanerkendte museum med arkæologisk ansvar, jf. museumsloven § 26, stk. 1.

2. Arkæologiske forundersøgelser og overvågning

Den arkæologiske forundersøgelse foretages, såfremt den arkivariske kontrol har vist, at det er nødvendigt med en fysisk forundersøgelse. Forundersøgelsen har til formål at afklare, om der er bevaret væsentlige fortidsminder, herunder også hvorvidt det ønskede projektareal helt eller delvist kan frigives til jordarbejder, eller om der er behov for en arkæologisk undersøgelse for at dokumentere fortidsminder på stedet. Den arkæologiske forundersøgelse kan igangsættes, når bygherren har samtykket til museets budget og projektbeskrivelse. Det vil fremgå af resultatet af den arkæologiske forundersøgelse, hvor der eventuelt er arkæologiske interesser, der giver anledning til videre undersøgelse (trin 3), dog forudsat at projektejer ønsker at fastholde det ønskede projektareal.

For så vidt angår udgifter til arkæologiske forundersøgelser i konkrete lavbunds- og skovprojekter, oplyses det på Slots- og Kulturstyrelsen hjemmeside, at de gennemsnitlige regnskabstal for forundersøgelser på lavbundsarealer er 92.500 kr./hektar, mens det beløber sig til 49.500 kr./hektar på skovrejsningsarealer. Da de angivne gennemsnitlige hektarpriser er udregnet op baggrund af regnskabstal, skal der lægges ca. 25 pct. til de forventede gennemsnitlige budgetpriser. Det er i den forbindelse vigtigt at være opmærksom på, at udgiften er betinget af konkrete forhold, at der er store forskelle mellem projekterne, og at der typisk kun er behov for at foretage forundersøgelse på mindre end 20 pct. af det ønskede projektareal. Udgifter til den arkæologiske forundersøgelse kan dækkes i ordningerne.

3. Arkæologisk undersøgelse

Den arkæologiske undersøgelse gennemføres, hvis det ifm. den arkæologiske forundersøgelse er påvist væsentlige fortidsminder på arealet, og projektejer ønsker at fastholde det ønskede projektareal. Projektejer har også mulighed for at ændre det ønskede projektareal, så projektet ikke påvirker fortidsminder. Budget og den faglige begrundelse for at igangsætte den arkæologiske undersøgelse skal godkendes af Slots- og Kulturstyrelsen, før en undersøgelse kan igangsættes.

Arkæologiske undersøgelser er omkostningstunge, og det kan derfor ikke udelukkes, at de kan være årsag til, at et projekt ikke bliver gennemført. Udgifter til arkæologiske undersøgelser kan i udgangspunktet ikke dækkes i ordningerne.”

Jeppe Bruus

/

Charlotte Brøndum